

ΠΙΤΕΡ
ΓΚΑΡΝΤΟΣ

πυρετός την αυγή

ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ
ΝΙΝΑ ΜΠΟΥΡΗ

«Γελειώνοντας το βιβλίο
αυτό, θα αγαπάτε
περισσότερο τη ζωή».

Bookseller

ΠΥΡΕΤΟΣ ΤΗΝ ΑΪΓΗ

ΠΙΤΕΡ ΓΚΑΡΝΤΟΣ

Πυρετός την αυγή

μυθιστόρημα

Μετάφραση

ΝΙΝΑ ΜΠΟΥΡΗ

Το παρόν έργο πνευματικής ιδιοκτησίας προστατεύεται κατά τις διατάξεις της ελληνικής νομοθεσίας (Ν. 2121/1993 όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει σήμερα) και τις διεθνείς συμβάσεις περί πνευματικής ιδιοκτησίας. Απαγορεύεται απολύτως άνευ γραπτής αδείας του εκδότη η κατά οποιονδήποτε τρόπο ή μέσο (ηλεκτρονικό, μηχανικό ή άλλο) αντιγραφή, φωτοανατύπωση και εν γένει αναπαραγωγή, εκμίσθωση ή δανεισμός, μετάφραση, διασκευή, αναμετάδοση στο κοινό σε οποιαδήποτε μορφή και η εν γένει εκμετάλλευση του συνόλου ή μέρους του έργου.

Εκδόσεις Πατάκη – Ξένη λογοτεχνία

Σύγχρονη ξένη λογοτεχνία – 425

Πίτερ Γκάρντος, *Πυρετός την αυγή*

Τίτλος πρωτοτύπου: *Hajnali láz*

Μετάφραση: Νίνα Μπούρη

Υπεύθυνος έκδοσης: Κώστας Γιαννόπουλος

Επιμέλεια, διορθώσεις: Στέλλα Τσάλα

Σελιδοποίηση: Κωνσταντίνος Καπένης

Φιλμ, μοντάζ: Κέντρο Γρήγορης Εκτύπωσης

Copyright© Péter Gárdos, 2015

Published by arrangement with Libri Kiadó

Copyright© η γη ελληνική γλώσσα, Σ. Πατάκης Α.Ε.Ε.Δ.Ε.

(Εκδόσεις Πατάκη), 2015

Πρώτη έκδοση στη ουγγρική γλώσσα από τις εκδόσεις Libri, 2015

Πρώτη έκδοση στην ελληνική γλώσσα σε 3.000 αντίτυπα

από τις Εκδόσεις Πατάκη, Αθήνα, Ιούνιος 2018

Κ.Ε.Τ. Α039 Κ.Ε.Π. 490/18 ISBN 978-960-16-6903-8

ΠΑΝΑΓΗ ΤΣΑΛΔΑΡΗ (ΠΡΩΗΝ ΠΕΙΡΑΙΩΣ) 38, 104 37 ΑΘΗΝΑ,

ΤΗΛ.: 210.36.50.000, 801.100.2665, 210.52.05.600, ΦΑΞ: 210.36.50.069

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ: ΕΜΜ. ΜΠΕΝΑΚΗ 16, 106 78 ΑΘΗΝΑ, ΤΗΛ.: 210.38.31.078

ΥΠΟΚ/ΜΑ: ΚΟΥΤΣΑΣ (ΤΕΡΜΑ ΠΟΝΤΟΥ – ΠΕΡΙΟΧΗ Β΄ ΚΤΕΟ), 57009 ΚΑΛΟΧΩΡΙ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ,

ΤΗΛ.: 2310.70.63.54, 2310.70.67.15, 2310.75.51.75, ΦΑΞ: 2310.70.63.55

Web site: <http://www.patakis.gr> • e-mail: info@patakis.gr, sales@patakis.gr

Δεν έμαθες ακόμη, μικρέ αδελφέ, για τις βαθιές χαρακιές
που αυλάκωσαν το μέτωπο της ηπείρου.
Εδώ, στον βορρά, είδες ένα αεροπλάνο
λουσμένο στην αστροφεγγιά μια φεγγαρόφωτη νυχτιά.

ΓΚΑΡΝΤΟΣ ΜΙΚΛΟΣ, Σ' ένα μικρό σουηδόπουλο

ΕΝΑ

Ο ΠΑΤΕΡΑΣ ΜΟΥ, Μίκλος, ξεκίνησε με το καράβι για Σουηδία μια βροχερή καλοκαιρινή μέρα τρεις βδομάδες μετά το τέλος του Β΄ Παγκοσμίου πολέμου. Ήταν είκοσι πέντε χρόνων. Ένας λυσσασμένος βόρειος άνεμος μαστίγωνε τη Βαλτική, σηκώνοντας κύματα που έφταναν τα τρία μέτρα, κι εκείνος ήταν κλινήρης στο κάτω κατάστρωμα όσο το καράβι σκαμπανέβαζε στη θάλασσα. Γύρω του οι άλλοι επιβάτες έσφιγγαν απεγνωσμένα τ' αχυροστρώματά τους.

Θα 'χαν δε θα 'χαν μια ώρα στη θάλασσα όταν αρρώστησε. Έφτυνε αφρό με αίμα κι άσθμαινε τόσο δυνατά, που ο θόρυβος σχεδόν έπνιγε τον ήχο απ' τα κύματα που σφυροκοπούσαν το κύτος του πλοίου. Ήταν από τα πιο σοβαρά περιστατικά, γι' αυτό τον είχαν βάλει πρώτη σειρά, ακριβώς δίπλα στην πόρτα.

Δυο ναύτες σήκωσαν το σκελετωμένο κορμί του και το μετέφεραν στη διπλανή καμπίνα. Ο γιατρός δε δίστασε. Δεν υπήρχε χρόνος για αναλγητικά. Εμπιστεύτηκε την τύχη για να πετύχει το σωστό σημείο ανάμε-

σα στα δυο πλευρά και έμπηξε μια μεγάλη βελόνα στο στέρνο του πατέρα μου. Οι πνεύμονές του έβγαλαν μισό λίτρο υγρό. Μόλις ήρθε η συσκευή αναρρόφησης, ο γιατρός αντικατέστησε τη βελόνα με έναν λαστιχένιο σωλήνα και αφαίρεσε άλλο ενάμισι λίτρο βλέννα.

Ο Μίκλος ένωσε καλύτερα.

Όταν ο καπετάνιος έμαθε ότι ο γιατρός έσωσε τη ζωή ενός επιβάτη, παραχώρησε στον ασθενή ένα ιδιαίτερο προνόμιο: έβαλε να τον τυλίξουν με μια χοντρή κουβέρτα και να τον βγάλουν στο κατάστρωμα να καθίσει. Βαριά σύννεφα μαζεύονταν πάνω από το γρανιτένιο νερό. Ο καπετάνιος, ντυμένος στην εντέλεια με τη στολή του, στάθηκε δίπλα στη σεζλόνγκ.

«Μιλάς γερμανικά;» τον ρώτησε.

«Μάλιστα».

«Συγχαρητήρια για την επιβίωσή σου».

Υπό άλλες συνθήκες ίσως αυτή η κουβέντα να έβγαζε κάπου. Όμως ο Μίκλος δεν ήταν σε θέση να κάνει κουβεντούλα. Το μόνο που μπορούσε να κάνει ήταν να αναγνωρίσει πώς είχε η κατάσταση.

«Ζω».

Ο καπετάνιος τον κοίταξε από πάνω μέχρι κάτω. Το κέρινο δέρμα του πατέρα μου ήταν τεντωμένο πάνω στο κρανίο του και το πρόσωπό του ήταν γεμάτο άσχημες μυρμηγκιές. Οι κόρες των ματιών του φαίνονταν τεράστιες μέσα από τα γυαλιά του και το στόμα του έχασκε σαν σκοτεινό κενό. Δεν είχε κυριολεκτικά ούτε ένα δόντι. Δεν είμαι σίγουρος γιατί. Ίσως να σάπισαν στο ξύλο το λιπόσαρκο σώμα του τρεις γεροδεμένοι αγριάν-

θρωποι σε κάποιο αντιαεροπορικό καταφύγιο, κάτω από το φως του γυμνού γλόμπου που κρεμόταν από το ταβάνι. Ίσως κάποιος απ' αυτούς τους νταήδες να πήρε κανένα σίδερο και να το χρησιμοποίησε ξανά και ξανά για να τσακίσει το πρόσωπό του. Σύμφωνα με την επίσημη εκδοχή, που ήταν φειδωλή σε λεπτομέρειες, τα περισσότερα δόντια του έσπασαν στη φυλακή της οδού Μαργκίτ στη Βουδαπέστη το 1944, όταν τον συνέλαβαν για λιποταξία από μια εβραϊκή μονάδα καταναγκαστικών έργων.

Όμως τώρα ήταν ζωντανός. Και, παρά τον σιγανό συριγμό που έβγαζε όποτε έπαιρνε ανάσα, τα πνευμόνια του επεξεργάζονταν με συνέπεια τον τσουχτερό αλμυρό αέρα.

Ο καπετάνιος κοίταξε μέσα από το τηλεσκόπιό του: «Θα δέσουμε πέντε λεπτά στο Μάλμε».

Αυτό για τον Μίκλος δε σήμαινε τίποτα. Ήταν ένας από τους διακόσιους είκοσι τέσσερις επιζώντες του στρατοπέδου συγκέντρωσης που μεταφέρονταν από το Λίμπεκ της Γερμανίας στη Στοκχόλμη. Κάποιοι ήταν σε τόσο άσχημη κατάσταση, που το μόνο που εύχονταν ήταν να βγάλουν το ταξίδι ζωντανοί. Μερικά λεπτά στο Μάλμε δεν είχαν γι' αυτούς καμιά διαφορά. Ο καπετάνιος όμως συνέχισε να αιτιολογεί την απόφαση σαν να μιλούσε σε ανώτερό του:

«Η διαταγή ήρθε με τον ασύρματο. Η στάση δε συμπεριλαμβανόταν στο αρχικό δρομολόγιο».

Η μπουρού του πλοίου σφύριξε ενώ το λιμάνι του Μάλμε ξεπρόβαλε μέσα από το πούσι. Ένα σμήνος γλάρων έκοβε κύκλους από πάνω.

Το πλοίο έδωσε στην άκρη του μόλου. Δυο ναύτες κατέβηκαν κι άρχισαν να τρέχουν στην προκυμαία. Ανάμεσά τους κρατούσαν ένα μεγάλο άδειο καλάθι – σαν εκείνα που έχουν οι πλύστρες για να ανεβάζουν τα πλυμένα στο δώμα για άπλωμα.

Ένα τσούρμο γυναίκες πάνω σε ποδήλατα περίμεναν στην προκυμαία. Θα 'ταν ίσαμε πενήντα όλες όλες, ακίνητες και βουβές, κρατώντας τα τιμόνια των ποδηλάτων. Πολλές φορούσαν μαύρο μαντίλι στο κεφάλι. Μοιάζανε με κοράκια κουρνιασμένα σε κλαρί. Οι ναύτες έφτασαν στον φράχτη, και μόνο τότε ο Μίκλος πρόσεξε τα πακέτα και τα καλάθια που κρέμονταν από τα τιμόνια των ποδηλάτων.

Ένωσε το χέρι του καπετάνιου στον ώμο του.

«Ένας τρελός ραβίνος ονόματι Κρονχάιμ το σκέφτηκε» του εξήγησε ο καπετάνιος. «Έβαλε αγγελία στις εφημερίδες λέγοντας ότι έρχεστε με το καράβι. Μάλιστα κατάφερε να κανονίσει να πιάσουμε λιμάνι».

Οι γυναίκες έριξαν μια μια τα πακέτα τους στο μεγάλο καλάθι. Κάποια που στεκόταν παραπίσω άφησε από τα χέρια το τιμόνι και το ποδήλατο έπεσε κάτω. Από το κατάστρωμα ο Μίκλος άκουσε τον ήχο του μετάλλου πάνω στα σύρα του δρόμου. Για κάποιον που γνωρίζει το μήκος της προκυμαίας κάτι τέτοιο ακούγεται αδιανόητο, όμως κάθε φορά που ο πατέρας μου διηγόταν το περιστατικό πάντα συμπεριλάμβανε αυτή τη λεπτομέρεια.

Αφού συγκέντρωσαν όλα τα πακέτα, οι ναύτες γύρισαν τρέχοντας στο καράβι. Η σκηνή χαραχτηκε ανε-

ξίτηλη στο μυαλό του Μίκλος: η αναπάντεχα άδεια προκυμαία, οι ναύτες που τρέχουν με το καλάθι και στο βάθος η παράξενη ασάλευτη στρατιά των γυναικών με τα ποδήλατα.

Τα πακέτα περιείχαν μπισκότα που είχαν ψήσει οι ανώνυμες γυναίκες για να γιορτάσουν την άφιξη των επιζώντων στη Σουηδία. Καθώς ο πατέρας μου δοκίμαζε το μαλακό, βουτυρένιο γλύκισμα με το ξεδοντιάρικο στόμα του, ανακάλυψε βανίλια και φραμπουάζ, γεύσεις τόσο ξένες ύστερα από τόσα χρόνια στο στρατόπεδο, που σχεδόν τις μάθαινε από την αρχή.

«Η Σουηδία σας καλωσορίζει» είπε ο καπετάνιος και έκανε μεταβολή για να δώσει διαταγές.

Το καράβι ανοιγόταν ήδη στη θάλασσα.

Ο Μίκλος κάθισε να απολαύσει τα μπισκότα του. Ψηλά, ανάμεσα στα σύννεφα, ένα διπλό πέρασε από πάνω τους γέροντας τα φτερά του σε χαιρετισμό. Μόλις το είδε ο πατέρας μου άρχισε να νιώθει πραγματικά ζωντανός.

Πριν τελειώσει η πρώτη βδομάδα του Ιουλίου του 1945 ο Μίκλος βρισκόταν σε έναν δεκαεξάκλινο θάλαμο κλινικής γεμάτο κόσμο, ένα ξύλινο κτίσμα που θύμιζε στρατώνα σε ένα απομακρυσμένο χωριό που λεγόταν Λέαρμπρο, στο νησί Γκότλαντ. Με την πλάτη ακουμπισμένη σε ένα μαξιλάρι έγραφε ένα γράμμα. Το φως του ήλιου έμπαινε από το παράθυρο, ενώ νοσοκόμες

με κολλαριστές ποδιές, άσπρα καπέλα και μακριές λι-
νές φούστες πηγαινοέρχονταν φουριόζες ανάμεσα στα
κρεβάτια.

Ο γραφικός του χαρακτήρας ήταν ωραίος: καλοσχη-
ματισμένα γράμματα, κομψές καμπύλες και ίσα ίσα
ένα κενό λεπτό σαν τρίχα ανάμεσα στις λέξεις. Μόλις
τελείωσε το γράμμα, το έβαλε σε έναν φάκελο, τον
έκλεισε και τον στήριξε όρθιο πάνω στην κανάτα του
νερού στο κομοδίνο του. Δυο ώρες αργότερα μια νοσο-
κόμα που την έλεγαν Κατρίν τον πήρε και τον έριξε
στο γραμματοκιβώτιο μαζί με τα γράμματα των άλλων
ασθενών.

Ο Μίκλος σπάνια σηκωνόταν από το κρεβάτι, όμως
δυο βδομάδες αφότου έγραψε το γράμμα τού επέτρε-
ψαν να βγει να καθίσει στον διάδρομο. Κάθε πρωί μοί-
ραζαν την αλληλογραφία, και μια μέρα ήρθε και για
εκείνον ένα γράμμα – κατευθείαν από τη Σουηδική
Υπηρεσία Προσφύγων. Περιείχε τα ονόματα και τις δι-
ευθύνσεις εκατόν δεκαεφτά γυναικών ουγγρικής κα-
ταγωγής, νεαρής ηλικίας, τις οποίες γιατροί και νοσο-
κόμες προσπαθούσαν να επαναφέρουν στη ζωή σε διά-
φορα προσωρινά νοσοκομεία σε ολόκληρη τη Σουηδία.
Ο Μίκλος αντέγραψε τα στοιχεία τους σε ένα λεπτό κα-
ρέ τετράδιο που βρήκε κάπου.

Είχε πια συνέλθει από τη δραματική ανακοίνωση
που του είχαν κάνει μερικές μέρες νωρίτερα.

Με το στήθος κολλημένο στο ακτινολογικό μηχάνημα ο Μίκλος είχε βάλει τα δυνατά του να μην κουνηθεί. Ο κύριος Λίντχολμ, ο γιατρός, του φώναζε από το άλλο δωμάτιο. Ήταν ένας άντρας ψηλόλιγνος, τουλάχιστον ένα και ογδόντα ψηλός, και μιλούσε παράξενα τα ουγγρικά. Όλα τα μακρά του φωνήεντα ακούγονταν ίδια, θαρρείς και φούσκωνε μπαλόνη. Διοικούσε το νοσοκομείο του Λέαρμπρο – που είχε προσωρινά επεκταθεί για να δεχτεί την εισροή των επιζώντων από τα στρατόπεδα– τα τελευταία δώδεκα χρόνια. Η γυναίκα του, Μάρτα, μια μικροσκοπική γυναίκα που ο Μίκλος υπολόγιζε πως δε θα 'ταν πάνω από ένα σαράντα, ήταν νοσοκόμα και δούλευε κι εκείνη στο νοσοκομείο· ήταν από την Ουγγαρία, γεγονός που εξηγούσε γιατί ο γιατρός χειριζόταν τη γλώσσα με τόσο θράσος.

«Κράτα την ανάσα σου! Μην κουνιέσαι!» φώναζε.

Ένα κλικ και ένας βόμβος – η ακτινογραφία ήταν έτοιμη. Ο Μίκλος χαλάρωσε τους ώμους του.

Ο κύριος Λίντχολμ τον πλησίασε και στάθηκε δίπλα του, κοιτώντας συμπονετικά ένα σημείο λίγο πιο πάνω από το κεφάλι του. Ο Μίκλος στεκόταν καμπουριασμένος, με το βουλιαγμένο στήθος γυμνό πάνω στο μηχάνημα, σαν να μην ήθελε να ντυθεί ποτέ ξανά. Τα γυαλιά του είχαν θολώσει.

«Τι επάγγελμα κάνεις, Μίκλος;» ρώτησε ο γιατρός.

«Ήμουν δημοσιογράφος. Και ποιητής».

«Α! Μηχανικός ψυχής. Πολύ ωραία».

Ο Μίκλος έριχνε το βάρος του τότε στο ένα πόδι τότε στο άλλο. Κρύωνε.

«Ντύσου. Τι στέκεσαι;»

Ο Μίκλος πήγε σέρονοντας τα πόδια του ως την άκρη του δωματίου και φόρεσε το πάνω μέρος της πιτζάμας του.

«Υπάρχει πρόβλημα;» ρώτησε τον γιατρό.

Ο Λίντχολμ ούτε τώρα τον κοίταξε. Κατευθύνθηκε προς το γραφείο του γνέφοντας στον Μίκλος να τον ακολουθήσει. Μουρμούριζε, σχεδόν μονολογώντας, «πρόβλημα».

Το γραφείο του Έρικ Λίντχολμ έβλεπε στον κήπο. Κάτι τέτοια ζεστά καλοκαιρινά απογεύματα το νησί λαμποκοπούσε κάτω από το μπρούντζινο φως που έλουζε την ύπαιθρο. Τα σκουρόχρωμα έπιπλα εξέπεμπαν άνεση και ασφάλεια.

Ο Μίκλος κάθισε σε μια δερμάτινη πολυθρόνα. Απέναντί του, από την άλλη πλευρά του γραφείου, κάθισε ο κύριος Λίντχολμ. Τώρα φορούσε ένα κομψό γιλέκο. Ξεφύλλιζε ανήσυχα τις εξετάσεις του Μίκλος. Άναψε το θαλασσοπράσινο γυάλινο πορτατίφ του γραφείου, μόλο που δεν ήταν πραγματικά απαραίτητο.

«Πόσο ζυγίζεις τώρα, Μίκλος;»

«Σαράντα εφτά κιλά».

«Είδες. Δουλεύει ρολόι».

Ακολουθώντας την αυστηρή δίαιτα του κυρίου Λίντχολμ ο Μίκλος είχε πάρει δεκαοχτώ κιλά μέσα σε λίγες βδομάδες. Ο πατέρας μου κούμπωνε και ξεκούμπωνε την μπλούζα της πιτζάμας του, που του έπεφτε μεγάλη.

«Τι είπε θερμόμετρο το πρωί;»

«Τριάντα οχτώ και δύο».

Ο κύριος Λίντχολμ άφησε τις εξετάσεις στο γραφείο.

«Θα μπω κατευθείαν σε ψητό, έτσι δε λένε; Είσαι αρκετά δυνατός για να αντιμετωπίζεις αλήθεια».

Ο Μίκλος χαμογέλασε. Σχεδόν όλα τα δόντια του ήταν φτιαγμένα από ένα μεταλλικό κράμα με βάση το παλλάδιο, ανθεκτικό στο οξύ, φτηνό και άσχημο. Μια μέρα αφότου έφτασε στο Λέαρμπρο τον επισκέφτηκε ένας οδοντίατρος. Πήρε αποτυπώματα από τα ούλα του, προειδοποιώντας τον ότι η προσωρινή τεχνητή οδοντοστοιχία που θα του έδιναν εξυπηρετούσε περισσότερο την πρακτικότητα και λιγότερο την καλαισθησία. Λίγο αργότερα ο οδοντίατρος προσάρμοσε το μέταλλο στο στόμα του.

Παρόλο που το χαμόγελο του Μίκλος ήταν κάθε άλλο παρά ευχάριστο, ο κύριος Λίντχολμ ανάγκασε τον εαυτό του να τον κοιτάξει κατάματα.

«Μπαίνω κατευθείαν σε θέμα» είπε. «Είναι πιο εύκολο. Έξι μήνες. Έχεις έξι μήνες ζωής, Μίκλος».

Έπιασε μια ακτινογραφία και τη σήκωσε στο φως: «Κοίτα. Πλησίασε».

Ο Μίκλος σηκώθηκε υπάκουα και έσχυψε πάνω από το γραφείο. Τα λεπτά δάχτυλα του κυρίου Λίντχολμ περιπλανήθηκαν πάνω στο καμπυλόγραμμο τοπίο της ακτινογραφίας.

«Εδώ, εδώ, εδώ και εδώ. Βλέπεις, Μίκλος; Βλέπεις κηλίδες; Είναι η φυματίωσή σου. Μόνιμη βλάβη. Δεν μπορεί να γίνει τίποτα γι' αυτές δυστυχώς. Είναι φριχτό, πρέπει να ομολογήσω. Με απλά λόγια, ασθένεια... κατατρώνει πνεύμονες. Στέκει αυτό σε ουγγρικά;»

Κοίταξαν την ακτινογραφία. Ο Μίκλος κρατήθηκε από το γραφείο. Δεν αισθανόταν πολύ δυνατός, αλλά κατόρθωσε να γνέψει, επιβεβαιώνοντας έτσι πως ο γιατρός είχε βρει τον τρόπο να ξεπεράσει τον κυκεώνα της γλώσσας. Το «κατατρώω» ήταν αρκετά ακριβές για να αποκαλύψει τι του επιφύλασσε το μέλλον· οι τεχνικοί όροι δεν ήταν απαραίτητοι. Στο κάτω κάτω, ο πατέρας του πριν από τον πόλεμο είχε βιβλιοπωλείο στο Ντέμπρετσεν. Στεγαζόταν στη στοά Γκαμπρίνους του Επισκοπικού Μεγάρου, μέσα στο περιστύλιο, λίγα λεπτά περπάτημα από την κεντρική πλατεία. Το κατάστημα ονομαζόταν Βιβλιοπωλείο Γκαμπρίνους και απαρτιζόταν από τρεις στενές ψηλοτάβανες αίθουσες. Στη μία μπορούσες να αγοράσεις και χαρτικά, ενώ διέθετε επίσης και δανειστική βιβλιοθήκη. Στα εφηβικά του χρόνια ο Μίκλος κούρνιαζε στην κορυφή της ψηλής ξύλινης σκάλας και διάβαζε βιβλία από όλο τον κόσμο – οπότε μπορούσε σίγουρα να εκτιμήσει την ποιητική διατύπωση του Λίντχολμ.

Ο κύριος Λίντχολμ συνέχισε να κοιτάζει τον πατέρα μου στα μάτια.

«Όπως έχουν πράγματα» του εξήγησε «ιατρική επιστήμη λέει πως παραείσαι κατεστραμμένος για να επανέλθεις. Θα έχεις καλές μέρες. Και άσχημες. Θα είμαι πάντα σε πλευρό σου. Όμως δε θέλω να σε παραπλανήσω. Έχεις έξι μήνες. Εφτά, το πολύ. Σπαράζει καρδιά μου, αλλά αυτή είναι αλήθεια».

Ο Μίκλος ίσιωσε την πλάτη του χαμογελώντας και ύστερα σωριάστηκε ξανά στην άνετη πολυθρόνα. Φαι-

νόταν σχεδόν εύθυμος. Ο γιατρός δεν ήταν βέβαιος αν είχε καταλάβει ή, έστω, ακούσει τη διάγνωση. Όμως ο Μίκλος σκεφτόταν πράγματα πολύ πιο σημαντικά από την υγεία του.

ΔΥΟ

ΔΥΟ ΜΕΡΕΣ ΥΣΤΕΡΑ από αυτή τη συζήτηση επέτρεψαν στον Μίκλος να βγαίνει για σύντομους περιπάτους στον όμορφο κήπο του νοσοκομείου. Καθόταν σε ένα παγκάκι, στη σκιά ενός μεγάλου δέντρου με απλωτά κλαδιά. Σπάνια σήκωνε το βλέμμα του. Έγραφε το ένα γράμμα μετά το άλλο, με μολύβι, με εκείνον τον ελκυστικό καμπυλωτό γραφικό χαρακτήρα του, έχοντας για στήριγμα τη σκληρόδετη σουηδική έκδοση ενός μυθιστορήματος του Μάρτιν Άντερσεν Νέξε. Ο Μίκλος θαύμαζε τις πολιτικές απόψεις του Νέξε και το βουβό θάρρος των εργατών στα βιβλία του. Ίσως να θυμόταν πως ο διάσημος Δανός συγγραφέας έπασχε και εκείνος από φυματίωση. Ο Μίκλος έγραφε γρήγορα, βάζοντας μια πέτρα πάνω στα τελειωμένα γράμματα για να μην του τα πάρει ο αέρας.

Την επόμενη μέρα χτύπησε την πόρτα του γραφείου του κυρίου Λίντχολμ. Ήταν αποφασισμένος να γοητεύσει τον γιατρό με την ειλικρίνειά του. Χρειαζόταν τη βοήθειά του.

Αυτή την ώρα ο γιατρός παραδοσιακά συζητούσε με τους ασθενείς του καθισμένος στον καναπέ. Κάθισε στη μια άκρη με την άσπρη ποδιά του, ενώ ο Μίκλος με τις πιτζάμες του κάθισε στην άλλη.

Ο γιατρός ξεφύλλισε έκπληκτος το πάκο με τους φακέλους.

«Δε συνηθίζεται να ρωτάμε ασθενείς σε ποιον γράφουν και γιατί. Και ούτε είναι περιέργεια τώρα που...» μουρμούρισε.

«Ξέρω» είπε ο Μίκλος. «Όμως θέλω να σας πω τι κάνω».

«Και έχεις εδώ εκατόν δεκαεφτά φακέλους; Συγχαρητήρια για εργατικότητα σου».

Ο κύριος Λίντχολμ σήκωσε το χέρι του σαν να προσπαθούσε να υπολογίσει το βάρος των επιστολών.

«Θα ζητήσω από νοσοκόμα να αγοράσει γραμματόσημα» είπε εξυπηρετικά. «Να ξέρεις πως πάντα μπορείς να μου ζητήσεις βοήθεια σε οποιοδήποτε οικονομικό θέμα ελεύθερα».

Ο Μίκλος σταύρωσε αμέριμνα τα πόδια του και χαμογέλασε:

«Είναι όλες γυναίκες».

Ο κύριος Λίντχολμ σήκωσε το φρύδι του:

«Αλήθεια;»

«Η, μάλλον, νεαρές κοπέλες» διόρθωσε ο πατέρας μου. «Από την Ουγγαρία. Από την περιοχή του Ντέμπρετσεν. Εκεί γεννήθηκα».

«Κατάλαβα» είπε ο γιατρός.

Αλλά δεν καταλάβαινε. Δεν είχε ιδέα τι σκόπευε να

κάνει ο Μίκλος με αυτή τη στοιβία από γράμματα. Κοίταξε τον πατέρα μου συμπονετικά – στο κάτω κάτω ήταν καταδικασμένος σε θάνατο ο άνθρωπος.

«Πριν από μερικές βδομάδες» συνέχισε ανυπόμονα ο Μίκλος «ζήτησα στοιχεία για επιζήσασες που αναρρώνουν στη Σουηδία οι οποίες γεννήθηκαν μέσα ή κοντά στο Ντέμπρετσεν. Μόνο κάτω των τριάντα!»

«Από νοσοκομεία; Θεέ μου!»

Ήξεραν και οι δύο πως, εκτός από το Λέαρμπρο, λειτουργούσαν πολλά ακόμα κέντρα αποκατάστασης στη Σουηδία. Ο Μίκλος κορδώθηκε. Ήταν περήφανος για τη στρατηγική του.

«Και υπάρχουν πολλά κορίτσια εκεί» συνέχισε ενθουσιασμένος. «Να η λίστα με τα ονόματα».

Έβγαλε ένα φύλλο χαρτί από την τσέπη του και κοκκινίζοντας το έδωσε στον κύριο Λίντχολμ. Τα ονόματα είχαν μελετηθεί προσεχτικά. Είχε βάλει σταυρό, ν ή ένα τριγωνάκι δίπλα από το καθένα.

«Α! Ψάχνεις για γνωστές σου» αναφώνησε ο κύριος Λίντχολμ. «Είμαι υπέρ».

«Λάθος κάνετε» είπε ο Μίκλος χαμογελαστός, κλείνοντάς του το μάτι. «Ψάχνω για γυναίκα. Θέλω να παντρευτώ!»

Επιτέλους αποκάλυψε το μυστικό του.

Ο κύριος Λίντχολμ συνοφρυώθηκε:

«Μου φαίνεται, αγαπητέ μου Μίκλος, ότι δεν έγινα σαφής τις προάλλες».

«Πώς, πώς» τον διαβεβαίωσε ο Μίκλος.

«Δε βοηθάει γλώσσα! Έξι μήνες. Τόσο έχει μείνει.

Ξέρεις, είναι φριχτό για γιατρό να είναι αναγκασμένος να πει κάτι τέτοιο».

«Σας κατάλαβα απόλυτα, κύριε Λίντχολμ» του αποκρίθηκε ο Μίκλος.

Μια αμήχανη σιωπή απλώθηκε ανάμεσά τους ενώ εξακολουθούσαν να κάθονται στις δυο άκρες του καναπέ. Ο γιατρός προσπαθούσε να αποφασίσει αν έπρεπε να κάνει κήρυγμα σε κάποιον που ήταν καταδικασμένος σε θάνατο. Ήταν, άραγε, καθήκον του να ικετέψει τον ασθενή του να σκεφτεί λογικά; Ο Μίκλος, απ' την άλλη, αναρωτιόταν αν άξιζε να προσπαθήσει να πείσει τον κύριο Λίντχολμ, που είχε τόση πείρα, να δει τα πράγματα θετικά. Στο τέλος άφησαν ήσυχο ο ένας τον άλλο.

Το ίδιο απόγευμα ο Μίκλος έπεσε στο κρεβάτι όπως του συνέστησαν και ακούμπησε στα μαξιλάρια του. Ήταν τέσσερις το μεσημέρι – ώρα για ύπνο. Μερικοί από τους ασθενείς του θαλάμου κοιμούνταν και άλλοι έπαιζαν χαρτιά. Ο φίλος του Χάρρου έκανε εξάσκηση στο δυσκολότερο κομμάτι του τελευταίου μέρους μιας ρομαντικής σονάτας με το βιολί του ξανά και ξανά με έναν εκνευριστικό ζήλο.

Ο Μίκλος κολλούσε γραμματόσημα στους εκατόν δεκαεφτά φακέλους του. Έγλειφε και κολλούσε, έγλειφε και κολλούσε. Όποτε στέγνωνε το στόμα του, έπινε μια γουλιά νερό από το ποτήρι στο κομοδίνο του. Σίγουρα θα ένιωθε πως το βιολί του Χάρρου ήταν η κατάλληλη υπόκρουση γι' αυτή τη δραστηριότητα. Τα εκατόν δεκαεφτά γράμματα θα μπορούσαν κάλλιστα

να είχαν γραφτεί με καρμπόν. Ήταν πανομοιότυπα, εκτός από μια λεπτομέρεια: το όνομα του παραλήπτη.

Άραγε, αναρωτήθηκε ποτέ ο Μίκλος τι μπορεί να ένιωσαν αυτές οι κοπέλες όταν άνοιξαν τον φάκελο που απευθυνόταν σ' εκείνες; Τι σκέφτηκαν όταν έβγαλαν το γράμμα και άρχισαν να διαβάζουν τα στρωτά καλλιγραφικά γράμματά του;

Αχ, αυτές οι κοπέλες! Καθισμένες στην άκρη των κρεβατιών τους, σε παγκάκια κήπων, σε γωνίες αποστειρωμένων διαδρόμων, μπροστά σε παράθυρα με χοντρό γυαλί, σταματημένες για μια στιγμή σε φαγωμένες σκάλες, κάτω από απλωτές μοσχολεμονιές, στις όχθες μικροσκοπικών λιμνών, ακουμπισμένες σε παγωμένα κίτρινα πλακάκια. Άραγε, τις είδε ο πατέρας μου νοερά ενώ ξεδίπλωναν τα γράμματά του φορώντας τις νυχτικές τους ή τις ανοιχτόγκριζες στολές που συνήθιζαν στα κέντρα αποκατάστασης; Σαστισμένες στην αρχή, ύστερα από λίγο ίσως χαμογελώντας, με τον σφυγμό να επιταχύνεται, να διαβάζουν τις γραμμές ξανά και ξανά με κατάπληξη:

*Αγαπητή Νόρα, Αγαπητή Έρζεμπετ, Αγαπητή Λίλι,
Αγαπητή Ζούσα, Αγαπητή Σάρα, Αγαπητή Σερένα,
Αγαπητή Άνιες, Αγαπητή Γκίτζα, Αγαπητή Μπάμπα,
Αγαπητή Καταλίν, Αγαπητή Γιούντιτ, Αγαπητή Γκα-
μπριέλλα...*

Μάλλον είσαι συνηθισμένη να σου πιάνουν την κουβέντα άγνωστοι όταν μιλάς ουγγρικά, μόνο και μόνο επειδή είναι και οι ίδιοι Ούγγροι. Εμείς οι άντρες έχουμε πολύ κακούς τρόπους ώρες ώρες. Για παράδειγμα, και εγώ σου απευθύνομαι στον ενικό με το πρόσχημα ότι μεγαλώσαμε στην ίδια πόλη. Δεν ξέρω αν γνωριζόμαστε ήδη από το Ντέμπρετσεν. Πριν με προστάξει η πατρίδα να πάω «εθελοντικά» για καταναγκαστικά έργα, εργαζόμουν στην εφημερίδα Ανεξάρτητος και ο πατέρας μου είχε βιβλιοπωλείο στη στοά Γκαμπρίνους.

Κρίνοντας από το όνομα και την ηλικία σου θαρρώ πως σε ξέρω. Μήπως κατά τύχη έμενες ποτέ στην περιοχή;

Με συγχωρείς που γράφω με μολύβι, αλλά ο γιατρός έδωσε εντολή να μείνω κλινήρης για λίγες μέρες και δε μας επιτρέπουν να χρησιμοποιούμε μελάνι στο κρεβάτι.

Η Λίλι Ράιχ ήταν μία από τις εκατόν δεκαεφτά γυναίκες που έλαβαν γράμμα. Μια δεκαοχτάχρονη ασθενής στην κλινική αποκατάστασης του Σμολαντστέναρ. Ήταν αρχές Σεπτεμβρίου. Άνοιξε τον φάκελο και διάβασε βιαστικά το περιεχόμενό του. Ο νεαρός από το μακρινό Λέαρμπρο έκανε πραγματικά πολύ ωραία γράμματα. Όμως θα πρέπει να την μπέρδευε με κάποια άλλη. Αμέσως το έβγαλε από το μυαλό της.

Εξάλλου ήταν τρομερά ενθουσιασμένη με τα δικά της σχέδια. Λίγες μέρες νωρίτερα, μαζί με τις δύο καινούριες φιλενάδες της, τη Σάρα Στερν και τη Γιούντιτ Γκολντ, αποφάσισαν να δώσουν τέλος στις γκριζες μέρες της βραδείας ανάρρωσης και πήραν την απόφαση να διοργανώσουν μια βραδιά ουγγρικής μουσικής στο αμφιθέατρο του νοσοκομείου.

Η Λίλι είχε κάνει οχτώ χρόνια πιάνο, η Σάρα τραγουδούσε σε χορωδία και η Γιούντιτ είχε κάνει μαθήματα χορού. Η Γιούντιτ είχε μεγάλο, ωχρό πρόσωπο με λεπτές μαύρες τριχούλες πάνω από τα λεπτά, μάλλον αυστηρά χείλη της. Ήταν το ακριβώς αντίθετο της Σάρας, που ήταν ξανθιά και ελαφροκόκαλη, με στενούς ώμους και καλλίγραμμα πόδια. Άλλες δύο κοπέλες, η Έρικα Φρίντμαν και η Γκίττα Πλάνερ, δήλωσαν συμμετοχή για την πλάκα τους. Δακτυλογράφησαν θορυβωδώς τρία αντίτυπα του ημίωρου προγράμματος στη γραφομηχανή της αίθουσας των γιατρών και τα τοιχοκόλλησαν σε διάφορα σημεία του νοσοκομείου. Το βράδυ της παράστασης οι παλιές ξύλινες καρέκλες του αμφιθέατρου γέμισαν με ασθενείς και περίεργους από το γειτονικό Σμολαντστέναρ.

Η συναυλία έκανε πάταγο. Ύστερα από το τελευταίο κομμάτι, έναν κεφάτο ουγγρικό χορό, την τσάρντας, το κοινό καταχειροκρότησε όρθιο τα πέντε αναφοκοκκινισμένα κορίτσια.

Ενώ έβγαινε τρέχοντας από τη σκηνή η Λίλι ένιωσε ξαφνικά έναν αφόρητο πόνο στο στομάχι. Διπλώθηκε στα δύο και πίεσε την κοιλιά με το χέρι της βογκώντας.

Ύστερα σωριάστηκε στο πάτωμα· το μέτωπό της ήταν μούσκεμα από τον ιδρώτα.

«Τι συμβαίνει, Λίλι;» ρώτησε η Σάρα, που είχε γίνει η καλύτερή της φίλη, ανακουρκουδίζοντας δίπλα της.

«Πονάει φριχτά» της είπε και λιποθύμησε.

Η Λίλι δε θυμόταν να τη βάζουν στο ασθενοφόρο. Το μόνο που μπορούσε να θυμηθεί ήταν το θολό πρόσωπο της Σάρας να λέει κάτι το οποίο δεν άκουσε.

Αργότερα θα σκεφτόταν συχνά πως χωρίς αυτό τον πόνο, που είχε κάποια σχέση με τα νεφρά της, ίσως να μη γνώριζε ποτέ τον Μίκλος. Αν το ογκώδες λευκό ασθενοφόρο δεν την είχε πάει στο στρατιωτικό νοσοκομείο του Έκσο, που βρισκόταν πάνω από εκατό χιλιόμετρα μακριά· αν, όταν είχε έρθει για επίσκεψη, η Γιούντιτ δεν της είχε φέρει το γράμμα του Μίκλος μαζί με την οδοντόβουρτσα και το ημερολόγιό της· αν σ' εκείνη την επίσκεψη η Γιούντιτ δεν την είχε πείσει, ενάντια στην κοινή λογική, να γράψει λίγα λόγια στον ευγενικό νεαρό άντρα (από ανθρωπιά, αν μη τι άλλο), η ιστορία θα τελείωνε εκεί.

Κατά ευτυχή συγκυρία όμως ένα από εκείνα τα ατελείωτα βράδια στο νοσοκομείο, αφού καταλάγιασε ο θόρυβος που έφτανε από τον διάδρομο και η κλαγγή του παλιού ανελκυστήρα με το μεταλλικό πλέγμα στις πόρτες, και ενώ ο γλόμπος πάνω από το κρεβάτι της έριχνε ένα χλομό φως στην κουβέρτα της, η Λίλι πήρε ένα φύλλο χαρτί και, αφού σκέφτηκε λίγο, άρχισε να γράφει:

Αγαπητέ Μίκλος,

Είναι απίθανο να είμαι ο άνθρωπος που σκέφτεσαι, γιατί, μολονότι γεννήθηκα στο Ντέμπρετσεν, έμενα στη Βουδαπέστη από ενός έτους. Εντούτοις, σε σκέφτομαι πολύ. Το φιλικό σου γράμμα ήταν τόσο παρηγορητικό, που θα χαιρόμουν πολύ αν έγραφες ξανά.

Αυτό, φυσικά, ήταν η μισή αλήθεια. Καθηλωμένη στο κρεβάτι με μια παράξενη νέα ασθένεια, από φόβο, δίκην διαφυγής ή απλώς για να διώξει την ανία, η Λίλι επέτρεψε στον εαυτό της να ονειροπολήσει.

Όσο για μένα, τα καλοσιδερωμένα παντελόνια και το φροντισμένο κούρεμα δε μου λένε τίποτα. Αυτό που με συγκινεί είναι ο εσωτερικός κόσμος ενός ανθρώπου.

Ο Μίκλος είχε καρδαμώσει λίγο. Τώρα μπορούσε να περπατήσει ως την πόλη με τον Χάρρου. Κάθε ασθενής έπαιρνε χαρτζιλίκι πέντε κορόνες την εβδομάδα. Το Λέαρμπρο είχε δύο ζαχαροπλαστεία. Το ένα είχε στρογγυλά μαρμάρινα τραπεζάκια σαν τα καφέ στην Ουγγαρία. Στον δρόμο ο Μίκλος και ο Χάρρου συνάντησαν την Κριστίν, μια τροφαντή Σουηδέζα κομμώτρια, κι ο Χάρρου την κάλεσε να πάει μαζί τους. Έτσι τώρα κάθονταν οι τρεις τους σε ένα μαρμάρινο τραπεζάκι σε μια

άκρη του ζαχαροπλαστείου. Η Κριστίν έτρωγε με ευ-
πρέπεια μια μηλόπιτα με το πιρούνι. Οι άντρες είχαν
πάρει από ένα ποτήρι σόδα. Μιλούσαν γερμανικά, επει-
δή δεν είχαν αρχίσει να συνηθίζουν ακόμα τη μελωδι-
κή σουηδική γλώσσα.

«Εσείς οι δύο είστε πολύ καλά παιδιά» δήλωσε η
Κριστίν, με τη ζάχαρη άχνη να τρεμοπαίζει στο ξανθό
μουστάκι της. «Πού ακριβώς γεννηθήκατε;»

Ο Μίκλος ανακάθισε.

«Στο Χαντουνανάς» είπε με καμάρι, λες και ξεστό-
μιζε καμιά μαγική λέξη.

«Κι εγώ γεννήθηκα στο Σαγιοσενπέτερ» είπε ο Χάρρου.

Η Κριστίν φυσικά επιχείρησε το αδύνατο – να επα-
ναλάβει αυτά που άκουσε. Ακουγόταν σαν να έκανε
γαργάρα:

«Χαϊντου...νανά... Σαγιου...σεντ...πέτερ».

Έβαλαν τα γέλια. Η Κριστίν τσίμπησε ένα κομμα-
τάκι από τη μηλόπιτά της. Αυτό έδωσε στον Χάρρου τον
χρόνο να σκεφτεί ένα αστείο. Ήταν καλός στα αστεία.

«Τι είπε ο Αδάμ στην Εύα όταν πρωτοσυναντήθη-
καν;» ρώτησε.

Την Κριστίν την έπιασε τέτοια πρεμούρα να βρει
την απάντηση, που ξέχασε να μασήσει. Ο Χάρρου περι-
μενε λίγο κι ύστερα σηκώθηκε παριστάνοντας πως ήταν
θεόγυμνος.

«Σας παρακαλώ, κυρία μου, παραμερίστε, διότι δεν
είμαι σίγουρος πόσο θα μεγαλώσει αυτό το μαντζα-
φλάρι!» είπε με στόμφο δείχνοντας προς το φερμουάρ
του.

Η Κριστίν στην αρχή δεν κατάλαβε, αλλά μετά κοκκίνισε.

Ο Μίκλος ντράπηκε και ήπιε μια γουλιά από τη σόδα του. Όμως ο Χάρρυ είχε πάρει φόρα.

«Ξέρω κι άλλο» είπε. «Η κυρία του σπιτιού ρωτάει την καινούρια καμαριέρα αν έχει καλές συστάσεις. Η καμαριέρα γνέφει καταφατικά: “Μάλιστα, κυρία, όπου κι αν πήγα έμειναν ευχαριστημένοι”. “Ξέρεις να μαγειρεύεις;” Η καμαριέρα γνέφει καταφατικά. “Σου αρέσουν τα παιδιά;” Η καμαριέρα γνέφει καταφατικά: “Ναι, αλλά είναι προτιμότερο να προσέχει ο κύριος του σπιτιού”».

Η Κριστίν χαχάνισε. Ο Χάρρυ τής έπιασε το χέρι και το φίλησε φλογερά. Η Κριστίν ήταν έτοιμη να το τραβήξει, αλλά ο Χάρρυ το κρατούσε σφιχτά, κι έτσι αποφάσισε να μην αντισταθεί για λίγο.

Ο Μίκλος ήπιε άλλη μια γουλιά από τη σόδα του και γύρισε αλλού το βλέμμα του.

Ύστερα η Κριστίν απελευθέρωσε το χέρι της και σηκώθηκε, στρώνοντας τη φούστα της.

«Πηγαίνω στην τουαλέτα» ανακοίνωσε και διέσχισε σεμνά το καφέ.

Αμέσως ο Χάρρυ το γύρισε στα ουγγρικά:

«Μένει μόνο δυο τετράγωνα παρακάτω».

«Πώς το ξέρεις;»

«Το είπε. Δεν ακούς;»

«Σε συμπαθεί».

«Κι εσένα».

«Πολύ που με νοιάζει» αποκρίθηκε ο Μίκλος κοιτώντας αυστηρά τον Χάρρυ.